

HEALTH & DISABILITY COMMISSIONER
TE TOIHAU HAUORA, HAUĀTANGA

Taku Uruhauora

Tēnā whakaritea kei a au
Taku Uruhauora ka
wehe ana au

Hei whakakā i tēnei puka

Ko Taku Uruhauora tēnei

Mā tō mōhiohio ka uru mai ki Taku Uruhauora e mōhio ai ngā kaimahi hauora, kai mahi hauātanga ki a koe ina toro atu koe ki a rātou.

Kei te Taku Uruhauora

- He pouaka hei tuhi kōrero koe
- He wāhi kia tohua āu whakautu hei tuhi kōrero koe

He pai noa kia waiho ngā pouaka mehemea kāore āu kōrero.

Ka hiahia koe kia āwhina tētahi atu i
a koe hei whakakāi i Taku Uruhauora

Mō ētahi atu mōhiohio he puka
Māmā te Pānui e kīia nei:

**He aratohu hei whakakāi i Taku
Uruhauora**

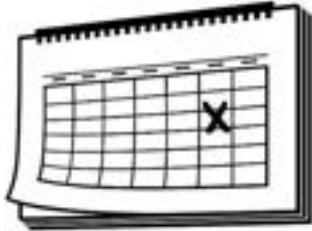
Ka āhei te pānui i te aratohu i tēnei
hononga ipurangi:

www.hdc.org.nz/disability/easy-read-resources

Ko wai au

Tuhia te rā i whakakāia ai tēnei Taku

Uruhauora:

Ko aku ingoa katoa:

Me karanga mai au hei:

Tōku wāhi noho:

Tāku nama waea:

Tōku nama waea pūkoro:

Tōku īmēra:

Ko te ingoa katoa o tāku tākuta:

Ko te **GP** te tākuta ka toro nuitia
atu e koe ina hiahia manaaki
hauora.

Tāku nama **National Health Index**
(NHI):

Ka kitea tō nama NHI ki:

- He whakahaunga
tō Tāku Pūkete Hauora.

Ki te kore koe e mōhio ki tō nama
NHI waiho tēnei wāhanga kia
wātea.

Me mōhio koe ki te aha

Ko t/ōku hauātanga:

Ko te reo e whakamahia nei e au ko:

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

E hiahia ana au ki tētahi
kaiwhakamāori:

☐

Āe

☐

Kāo rānei

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

Kei te whakawhitiwhiti kōrero au ki te tangata mā:

☐

Te kōrero

☐

Te kori tinana, te tungou,
te tohu atu

☐

Te Reo Rotarota o Aotearoa /
NZSL

☐

Ngā whakaahua

☐

Te waea pūkoro / pātuhi

☐

Tētahi atu – tuhia ki te
pouaka i raro iho nei.

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

Ka taea e au / e hiahia ana au ki te mahi i āku whakataunga ake.

☐

Āe

☐

Kāo rānei

Kei te hiahia tautoko ahau hei whiriwhiri pēnei:

He **māngai ā-ture** tōku.

Ko te **māngai ā-ture** ko tētahi kua
riro i a ia te mahi whakataunga
māu hei tino painga mōu.

Ko ngā ingoa katoa o tōku kaitautoko
ā-ture:

Me waiho tēnei pouaka ina kāore āu
nā kaitautoko ā-ture.

Tōku kiri tautoko

Ko te **kiri tautoko** he tangata e āhei ai:

- ki te whakutu pātai ina hiahiatia
- kia whiwhi mōhiohio
- ki te tautoko i a koe hei whiriwhiri
- ki te tautoko i a koe ina puta mai he ohotata.

Ko te ingoa katoa o tōku kiri tautoko:

Ko te hono ki tōku kiri tautoko:

Tāna nama waea whenua:

Tāna waea pūkoro:

Tāna īmēra:

Matea ahurea

He matea **ahurea** ōku.

I konei ko **ahurea** tētahi mea hirahira
ki ngā tāngata kei tō ahurea/rōpū.

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

☐

Ka hiahiatia kia wahine tōku
tākuta

☐

Ka hiahiatia kia tāne tōku
tākuta

☐

Me noho tōku whānau ki tōku
taha i ngā wā katoa e taea

☐

Tētahi atu – tuhia ki te pouaka
i raro iho nei.

Me mōhio ēnei mea ina whakamahi au i ngā ratonga hauora, hauātanga

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

E kōharihari ana au mēnā:

☐

Ka kī atu au ki a koe

☐

Ka whakapuaki au i tētahi oro

☐

Ka uhia e au tētahi wāhanga o
tōku nei tinana

☐

Ka pupuri au i tētahi wāhi, i
tētahi wāhanga rānei o tōku
nei tinana

☐

Tētahi atu – tuhia ki te pouaka
i raro iho nei.

He mate pāwera tōku ki:

Ina **pāwera** ana koe ka kino te urupare o tō tinana ki tētahi mea pēnei:

- i te rongoā
- i te kai
- i te hae/putiputi
- i ngā kakara kaha, arā, rautangi.

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

Ina hoatu rongoā ki a au:

- ☐ Waiho he pire ki tētahi pune
- ☐ Whakamōhio mai ka pēhea pea au ka kai ana i tēnei rongoā
- ☐ Noho mai ki tōku taha kia whakarite ka kainga e au tōku nei rongoā
- ☐ Tētahi atu – tuhia ki te pouaka i raro iho nei.

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

☐ Ka tiro atu ana koe i ngā mea i runga i tōku tinana, tēnā:

☐ Whakamōhio mai i a au ki tāu e mahi nei

☐ Kia mōhio mai koe ki tōku pēke pū tōngāmimi

☐ Ka tikina e au te taha e whaia ana au

☐ Tētahi atu – tuhia ki te pouaka i raro iho nei.

Haumaru ā-tinana

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

Me tautoko ahau ki te neke haere.

☐

Āe

☐

Kāo

Mehemea ka whirihia ko āe, tuhia he
kōrero anō i te pouako i raro iho nei.

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

Kia āwhina koutou i a au:

☐

tirohia kia kitea ina kei te mau
te whītiki tūru wīra

☐

whakaritea he tūru mōku i te
hirere

☐

me whakarite aku whakatonu
moenga

☐

Tētahi atu – tuhia ki te pouaka
i raro iho nei.

Ngā mea o ia rā

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

Kei te hiahia tautoko mō te:

☐

whakamahi wharepaku

☐

hīrere, te kaukau

☐

mau kākahu, tango kākahu

☐

horoi ringaringa

☐

taitai niho

☐

paraihe makawe

☐

Tētahi atu – tuhia ki te pouaka i raro iho nei.

Te kai, te inu

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

Kei te hiahia tautoko:

☐

hei kai

☐

hei inu

☐

hei maumahara ki te kai, ki te inu

☐

Tētahi atu – tuhia ki te pouaka i raro iho nei.

Hei moe

Tohua te pouaka e tika ana mōu

Kia moe au ka hiahia tautoko mō te:

☐

rongoā

☐

whakatonu moenga

☐

wai i mua i taku moe

☐

whakakā raiti

☐

whakaweto raiti

☐

kāore he haruru

☐

hoihoi mā

☐

Tētahi atu – tuhia ki te pouaka
i raro iho nei.

Hei tautoko koutou i a au

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

Ko ngā mea ka whakapōkeka, ka whakaawangawanga i a au ko ēnei:

☐

Ngā rama kanapa

☐

Ngā turituri kaha

☐

Ētahi kākano

☐

Kāore e nui te mōhiohio

☐

Tētahi atu – tuhia ki te pouaka i raro iho nei.

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

Mēnā ka pōkeka au tērā pea:

☐

ka riri / rarahi

☐

kāore au e titiro ki ngā kanohi
o te tangata

☐

Ka takaoreore

☐

Ka hamumu

☐

Tētahi atu – tuhia ki te pouaka
i raro iho nei.

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

Kia whakangāwaritia tōku
pōkekatanga ka taea e koe:

☐

Kōrero mai ki a au

☐

Waiho kia tōtahi au mō tētahi
wā

☐

Whakapā atu ki tōku kiri
tautoko

☐

Haria atu au ki tētahi wāhi
rangimārie

☐

Tētahi atu – tuhia ki te pouaka
i raro iho nei.

Haria atu au ki tētahi wāhi rangimārie.

Tērā pea ko:

- ngā tamariki kāore anō kia tae atu
ō rātou pakeke ki 18 tau

- ētahi o te whānau

- ngā mōkai.

Tohua te pouaka e tika ana mōu.

☐ Āe

☐ Kāo rānei

Ki te whiriwhiri koe ko āe, tuhia i tēnei
pouaka ka manaaki koe i a wai.

Mo taku Uruwhenua Hauora

He aratohu noa iho Taku Uruhauora.

Kāore i a Te Toihau Hauora t/ētahi kawenga mō te tika rānei o te mōhiohio ka tuhia.

Kua tuhia e Te Toihau Hauora,
Hauātanga.

Kua whakarireā tahitia tēnei Māmā te
Pānui e te ratonga Kia Māmā Mai o
Ngā Tāngata Tuatahi.

Ko ngā whakaaro tēnei puka ehara nō
Ngā Tāngata Tuatahi.

Ka meatia ngā whakaahua e Kia Māmā
Mai i:

- Changepeople.org
- Photosymbols.com
- SGC Image Works
- Huriana Kopeke-Te Aho
- T. Wood.

Ko ngā whakaahua katoa kei tēnei
puka Māmā te Pānui ka herea ki ngā
ture manatā tē taea te whakamahi ina
kore e whakaaetia.

HEALTH & DISABILITY COMMISSIONER
TE TOIHAU HAUORA, HAUĀTANGA